



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

26. Itineris Meacensis ærumnæ, & vacuus successus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

nobiorum, magnis spatiis urbem occupabant. Verum distracto post hæc imperio, Meacum illam eò incendia, & bella redegerunt, vt sui parte vix media tueretur sese, donec eam cum tota Monarchia Taicosama instauraret, & pristinæ gloriæ æmulam faceret. Cæterum ea vrbs haud hominum magis quam flagitiorum Metropolis, Zazzi quoque sacrorum mysteriarum habebat thronum; Bonziorum discordes magno numero sectas, hoc vno concordēs, quod crederent de rebus post vitam futuris nihil esse quod credi deberet, proinde haud posse de iis aliud præter fabulas referri, ad hoc viles solum, vt scētis terroribus, veram stupem, & largam ex credulo populo mungerent. In hanc belluarum lasciuientium paludem scdam, arcemque superstitionis, Christi crucem inferre moliebatur Xauerius. Hac semel expugnata sperabat reliquas leui prælio vincendas, vt quæ illam spectarent, Magistram, & Matrem; sentiendi regulam, & agendi. Hæc vota si minùs succederent, statuebat Zazzi quoque disputatione, vel emolumentum priuato illicio, beneuolentiam sibi asserere; eius enim cum sit religiones fecernere, quæ illic ex Academicis, nouis auctoribus quotidie pullulant, ad hoc illum meditabatur adducere, vt Christianam quoque suo diplomate approbaret, quo deinceps tutus aduersus Bonzios in Euangelij promulgationem securè incumberet. Hæc voluens animo sublimes curas Amanguccio proficiscitur cum socio Ioanne Fernandio, & Iaponensibus Christianis duobus Matthæo, & Bernardo.

26 Erat anni tempestas iter acturis importunissima; via, si qua vsquam per totam Iaponiam, periculis, & asperitate metuenda, medio Decembri in eam se immittit, hieme quæ illis scvissima, in diurnos iam imbres soluta, cum frigoribus adstricta tam diris, vix vt ipsis etiam valeant ab indigenis tolerari, horret omnis regio syluis, & montibus; intercluduntur torrentibus valles, & paludum stagnatione; ramalia nemorum, vias interdum sternentia, obducuntur gelu, tam rigido, vt miser viator, lapsus plures numeret quàm passus, præter quam quòd periclitatur crebro ne ruinis illorum obteratur: scribit enim qui vidit, arborum ramis increfcere stirias, & magnitudine trabium, in viatorum capita pendere. Per has difficultatum ærumnas Dei Apostolus nudis pedibus iter aggreditur, malè à vestibus contra frigus munitus; suppellectilem sacram in humeris gerens, nullo commeatu, præter tostam orizam, quàm in sacco Bernardus ferebat, & fontium frigidam. Nam ex mille ducatis aureis, ab Ioanne Rege sibi attributis, ne obolo quidem iuuari voluit, sed paupertatis non minùs studio, quàm animarum, verè Apostolus, omnia in egenos, vt parens in filios diuisit, quibus etiam ab amicis Malaca, & Goa subsidij aliquid rogauit, aiens quantò re omni egerent, tantò sua virtute Christianam opinionem magnam opemque promereri, nec esse in Iaponia Christianum, cui non esset Christus, quàm vita carior. Iam quot & quàm acerbas Meacum vsque deuorant cruces, vel inde palam sit. Quod duarum iter hebdomadam vix duobus

26

Itineris Meacensis ærumnæ, & vacuus successus.

Z

absoluerit

absoluerit mensibus, quanquam vegeto gressu, & magnis itineribus properaret, sursum deorsum errans, pedibus manibusque ad inaccessa reptans; quâ viarum ductu, quâ illarum ignoratione, adactus in edita montium quocunque modo euadere, vt inde aliquam aut urbem, aut villam conspicatus, eò descenderet, ad interrogandum de viæ errore corrigendo. Torrentes intereâ, & stagna, & sylvas alto ceromatè lubricas superare: quâ nox occupasset, sudore, nec rarò pluuiâ madidus, sub dio, & nuda in silice congelare potius, quàm dormire, post tantillum orizæ ad reficiendas vires sumptum: sociorum tamen perpeffionibus quàm suis grauius afficiebatur. Ex eius enim focii recitum, in viam simul & orationem se dare solitum, inflammarique ore toto, igne illo quo mens interius æstuabat, & fixis in cælum oculis, deo que immersum, non aduertisse dolores suos, sed per spinas, & acuta saxorum, tumidis frigore, & cruentis pedibus, qua ferret interior impetus, extra semitam progressum, relictis inter sentes, vestis laceræ frustis. Adesset, ô! mihi lux ad quam cernerem quòd ipse cernebat, & quo spectaculo, exundans delitiis animus abstraheretur ab omni sensu, & procul à corpore sublime ferebatur: profectò si fuit rei cuiuspiam tam potens ad beatandum ipsius animum aspectus, haud putem aliam fuisse, nisi si admissio in clarâ futuri caliginem monstraret Deus, quàm multos fratrum maneret fors eadem, idem cum eo ardor, & spiritus, quo essent non diu post adhuc fumantia ipsius cruore recalcaturî vestigia, illumque sua imitatione representaturi posteris rediuuam; illos dico qui factam multorum annorum sudoribus Euangelij sementem, in duro laponiæ ethnica, & crudeli solo, sanguinis sui profusione sæcundarunt, suntque in perpetuos nepotes, eiusdem irrigationis propagaturi ardorem prodigum, per catenas, per cruces, per lanceas, per longas mortes lentorum ignium, per venena, viceque gelidarum, bullientium, & extorquendarum ex visceribus intimis aquarum, per fossam denique (tormenti genus, cunctis retrò sæculis inauditum.) Hæc fortitudinis ac patientiæ ventura decora, si sensum doloris à Xaverio tollebant, non tamen gaudente animo, sua stabat corpori firmitas; laborum ponderi post mensem succubuit, & Sacai agrotus tantisper iacuit, non curatione medicorum qui nulli aderant, sed breui quiete refouendus, hosque illi fructus terra hoc itinere protulit; mare haud multo mitiores; dum traiciendis sinuum angustis viæ compendia sectatur, piratis quibus feruebant omnia, repente assilientibus, repellebatur in apertum & iratum mare, sed prædonibus tolerabilius; ab iis tamen crebro impetitus, bis sagitta ictus; à nautis, tametsi barbaris, sub naui tecto seruatus est: & hos quidem insultus, cupiditatem piratarum vulgò existimant auctores, verùm ex iis quæ alibi lego facillè inducor, vt Bonziorum magis insidiis eum ad necem venantium, quam auaritiæ prædonum hostibus, viuax enim ipsius, & infatigabilis caritas, silere, ac premi nescia, quæcumque per oppida, pagosvè transiret erumpere, vicos & plateas obire, vbicumque adessent qui

qui audirent consistere, & quod viatori prolixior concio non liceret, summam fidei Christianæ magna voce corā recitare, cuius per se leuis in speciem operæ, leue pretium non erat; non paucos enim hac arte conuersos & aquis vitalibus ab eo ablutos testatur Cosmus Turrianus, sed inde aliquantò patientiæ suæ lucris maioribus quàm caritatis ditabatur: homulus vndique malè ab omni re iustructus, pannosus, nudipes, externus, quod peius illic sonat quàm barbarus, ad hæc longa malorum tolerantia, & morbo deformatus; loquitamen ausus, & denunciare tam noua & grandia, minari pœnas, præmia polliceri, vtraque æternum duratura; horum merita præmiorum, mores & vitam exigere, libidini sensum, & maiorum doctrinis, sacrisque contraria; pro stultitia ridebatur, isque pro amente. Plagis, luto, saxis, laceratione vestium, puerorum & vulgi plebs sancto illudebat, magno clamore iterans *dios dios*, & ioco traducens quòd ipse assidue repetebat, vocem deuitans Iaponicam, ne crederetur vnum aliquem ex iis nominare, quibus Dei nomen Iapones accommodant. Peius quoque in eum furebant Bonzij quorum damnabat potissimum commenta sacrilega & ludificationes in populum simplicem sceleratas, viri Dei necem efferati poscebant, incendebantque in eam vulgi inuidiam, & manus; certum est duabus ex vrbibus, turbulenta extrusum lapidatione, fuisse periturum, nisi globo nubium minaci, densoque tonitru, ac fulgurum ignibus, Deus, nefarios absteruisset homicidas. Suprema denique charitatis inuictæ documenta, supremo Apostolicæ huius peregrinationis, & difficillimo velut actu, vir sanctus præbuit: erat via præterquam ascensu aspera, continuis etiam amfractibus montium perplexa; ipsosque interdum accolæ fallere solita; plena milite & latrociniiis omnia; captandi calles cæci, & auia, ab eorum incurfu disita. Ergo Iaponibus aliquot mercatoribus suam operam locat, ibant equites citato gradu, & prædonum metu fugientibus similes; ipse à pedibus famulus, præter suam, etiam vnus illorum facinam deferens, cursu sequebatur, equos in hospitiiis curabat, & huc Nuncium illum verè Apostolicum, huc, inquam, impetus salutis agebat alienæ, & hæc virtutum nepotibus monumenta signabat. Sunt isti (verba do Cosmi Turriani eo anno scripta quo Amangucij eum reuisit Xauerius) sunt isti feruores, & contra seipsum conflictus longè alij ab iis quos fingunt animo, qui degunt inter Christianos. Attendant ij sanè qui Iaponicam ambiunt expeditionem cuiusmodi cæptis Euangelij prædicatio in Iaponia steterit; qualive imitatione eius prouectio commendata iis fuerit. Profsus comperient quantacunque ipsi, quantumuis ardua peragant flocci fore, si cum iis conferantur quæ P. Magister Franciscus, & egit, & pertulit; sic futuri sunt ab tentationibus immunes; nunc obrectantium maledicta, contumelias, famem, frigus quæ tum is, tum socij passi sunt, sigillatim censere infiniti operis fuerit] ita Cosmus. Et erant hæc tamen vt aiebam aggressiones primæ in quas eò solùm à Deo mittebatur vt cruci aditum aperiret, & Christi nomine

possessionem iniret illarum gentium; redux inde, suorum laborum meritos fructus aliis cederet, eius item sanctimonie merito plus ultra progressuris. Meacum illam populis stipatam innumeris, arma, & bella vertebant, in vicinos Reges ardentia; nemo vnus qui aduerteret Dei praconio fungentem; nemo qui petenti magnis conatibus Vooi, aut Zazzi affatus impetraret; sine is illorum tribunalium mos erat, seu auaritia ministrorum; ducatis aureis sexcentis emi aditum oportebat, ad vnum ex iis magistratibus aliquem. Xauerio prater se nihil erat, & prater thesauros salutis, illic despiciatos, & reiectitos: spebus ergo manifeste cassis, Februario exeunte anno 1551. idem iter, iisdem terra marique periculis retexere cogitur.

27
Amangucciu
redit; & ma-
gno successu
Christum
predicat.

27 Sed suis non debuit carere pramiis tam heroica peregrinatio; hac Amanguccij à Deo illi seruabantur, vbi post spatium ab suo discessu quadrimestre redux, viam inuit fidei illuc inducendæ, quæ tunc aliis visa est conducibilior; captanda nimirum Regis benevolentia, & fauore, munere aliquo cui pegrinitas, & elegantia gratiam adderet: in eam rem ab amicissimis, sibi que plurimum additis Gubernatore Indiae, & Malacæ Praefecto horariam machinam, & musicum organum singulari arte fabricata acceperat, & alia ex operibus Europæis numero tredecim, illic planè inuisa, proinde Regi maxime accepta, quare gratum animum testatus, auri pondus, & argenti magnum ad Xauerium dono misit; verum is decenter, abstinentiam excusans muneris, significauit Regi per nuncios, nullius se rei cupiditate illuc nauigasse, nisi desiderio communicandi cum illo, eiusque populis summi Boni, cui par nullum orbis haberet vniuersus: id perficere vt posset, egere se ipsius fauore beneuolo, quem esset quamprimum ex eo rogaturus: Et vero die proximè sequenti Goani Episcopi, & Gubernatoris Indiarum ei literas reddidit, quibus illi Christianam legem eiusque praconem Xauerium laudabant; subinde ex eo petiit sibi vt liceret eam populo euulgare, quod is tum benigne admodum concessit, tum locis per urbem frequentioribus, insit de more tabulas appendi, quibus edicebat placere sibi legem nouam quæ ab Europæis Bonziis docebatur, à suis populis suscipi; cumque ipsi externi, & sponte pauperes, relecto, & auditorio carerent, Bonziorum cœnobium habitatore vacuum se illis assignare: hac tutela securi regie potestatis Xauerius, & Fernandus, liberè deinceps foras procedere; Christiana dogmata, & sacra in compitis frequenti populo audenter, bis quotidie tradere, Bonziis nequicquam, sed metu edicti regij, tacite inter se frementibus; vbi Deo, præsenti negotio, præsens subsidium suggerente, linguarum donum Xauerio instauratur, Sinarum, quos eo plurimos commercia vexerant, Sinarum lingua conciones habebat matutinas; Iaponensibus pomeridianas Iaponice, fiebat ingens auditorum omnium generis concursus, & qui eius mouebat & linguam, & mentem sapientie spiritus, in adstantium animos tam altè influebat, vt quam lato risu, & scommatis explosus antea fuerat, tanta nunc approbatione, & reuerentia